ପଦ୍ମସିଂଜୀ ବାଜିରାଓ ପାଟିଲ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି

ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ

ସେପ୍ଟେମ୍ବର 16, 1999

[ଡଃ ଏ.ଏସ୍. ଆନନ୍ଦ, ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ, ଏସ୍. ରାଜେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଏବଂ ଆର୍.ସି. ଲାହୋଟୀ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ସମବାୟ ସମିତି ଅଧିନିୟମ, 1960:

ଧାରା 144-T—ନିର୍ବାଚନ ବିବାଦ—ଆୟୁକ୍ତ କିମ୍ବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଦେଶ—ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଏବଂ ନିର୍ଣ୍ଣାୟକ ହେବ—ଏହି ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଧାରା 144-T ଅଧୀନରେ ଅପିଲ କିମ୍ବା ପୁନରୀକ୍ଷଣ ମାଧ୍ୟମରେ କୌଣସି ସଂଶୋଧନ ପ୍ରଣାଳୀ ଉପଲବ୍ଧ ନଥିବାରୁ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଏହା ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 14ର ଉଲ୍ଲଂଘନ ଅଟେ—ଦର୍ଶାଯାଇଛି, ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାଟି କୌଣସି ପ୍ରକାରର ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରୀ ଦୋଷ ଦ୍ୱାରା ପୀଡ଼ିତ ନୁହେଁ—ଧାରା 144-T, ବଡ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ ସହ ଜଡ଼ିତ ନିର୍ବାଚନ ବିବାଦଗୁଡ଼ିକର ବିଚାର ପାଇଁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରଣାଳୀର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରଣୟନ କରାଯାଇଥିଲା—ଏହା କେବଳ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମାଜର ନିର୍ବାଚନ ବିବାଦର ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ସୀମିତ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ଏବଂ ଆଇନର ଅଧ୍ୟାୟ XI A ଦ୍ୱାରା ହାସଲ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସହିତ ଏକ ସ୍ପଷ୍ଟ ସମ୍ପର୍କ ରହିଛି—ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନ, 1950—ଧାରା 14 ।

ଚପଡ଼ଗାଓଁ ବିବିଧ କାର୍ଯ୍ୟକରୀ ସେବା ସହକାରୀ ସୋସାଇଟି ଲିମିଟେଡ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ଅହମ୍ମଦନଗରର ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ, **(1989) Mh. L.J. 872, ଅନୁମୋଦିତ ହୋଇଛି ।**

ଦେୱାନୀ ଅପିଲ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର : ଦେୱାନୀ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 12431/1996 ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି

ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.ପି. ସଂଖ୍ୟା 5759ରେ ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ତା10.1.96ରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ।

ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଏ.ଏମ୍. ଖାନୱୀଲକର ।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଜି.ବି. ସାଠେ ।

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଆଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା :

ଏସ୍ ଏଲ୍ ପି (ସି) ସଂଖ୍ୟା 14075/99 (CC.5231/96)ରେ ବିଳମ୍ବକୁ କ୍ଷମା କରିଦିଆଯାଇଛି ।

ଏସ୍ ଏଲ୍ ପି (ସି) 14075/99 (CC 5231/96) ଏବଂ ଏସ୍ ଏଲ୍ ପି (ସି) ସଂଖ୍ୟା 21615/96ରେ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ।

ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ସମବାୟ ସମିତି ଅଧିନିୟମ, (ଏହା ପରେ 'ଅଧିନିୟମ' ଭାବରେ ସୂଚିତ) 1960ର ଧାରା 144-Tର ସାମ୍ବିଧାନିକ ବୈଧତାରେ ଆପତ୍ତି, ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଖଣ୍ଡପୀଠ ସମ୍ମୁଖରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ରିଟ୍ ଆବେଦନ, ଜାନୁଆରୀ 10, 1996ରେ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଖାରଜ ହୋଇଥିଲା । ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଏହି ଅପିଲଗୁଡ଼ିକ, ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ସେହି ରାୟକୁ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ରଖିଛି ।

ଅଧିନିୟମର ଧାରା 144-T ନିମ୍ନରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି:

“144-T. ନିର୍ବାଚନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିବାଦ, ଆୟୁକ୍ତ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯିବ ।—(1) ଧାରା 91 କିମ୍ବା ଏହି ଅଧିନିୟମର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଯାହା କିଛି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ, ନିର୍ବାଚନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କୌଣସି ବିବାଦକୁ ସେହି ପ୍ରଭାଗର ଆୟୁକ୍ତ ନିକଟକୁ ପଠାଯିବ ଯେଉଁଥିରେ ଏପରି ନିର୍ବାଚନ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୁଏ କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାଧିକୃତ ପ୍ରଭାଗର ଅତିରିକ୍ତ ଆୟୁକ୍ତ ପାହ୍ୟାରୁ କମ ହୋଇନଥିବା କୌଣସି ଅଧିକାରୀଙ୍କ (ଏହି ବିଭାଗରେ, ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଅନୁଯାୟୀ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯେକୌଣସି ଜଣଙ୍କୁ "ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଧିକାରୀ" ଭାବରେ ସୂଚିତ କରାଯିବ) ନିକଟକୁ ପଠାଯିବ ।

(2) ନିର୍ବାଚନ ଫଳାଫଳ ଘୋଷଣା ହେବାର ଦୁଇ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ଏକ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନ ଉପସ୍ଥାପନ କରି ଜଣେ ବ୍ୟଥିତ ପକ୍ଷ ଦ୍ୱାରା ଏପରି ସନ୍ଦର୍ଭ ଦିଆଯାଇପାରେ;

ପରନ୍ତୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଧିକାରୀ ସେହି ଅବଧି ଶେଷ ହେବା ପରେ କୌଣସି ଆବେଦନ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବେ, ଯଦି ଆବେଦନକାରୀ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରନ୍ତି ଯେ, ଉକ୍ତ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଆବେଦନକୁ ଆଗତ ନକରିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଯଥେଷ୍ଟ କାରଣ ଅଛି ।

(3) ଏହି ଅଧ୍ୟାୟ ଦ୍ଵାରା କିମ୍ବା ଅଧୀନରେ ତାଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାରେ, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ପାଖରେ ସେହି ସମାନ କ୍ଷମତା ରହିବ ଯାହା ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଛି—

(a) ସତ୍ୟପାଠ ଦ୍ଵାରା ତଥ୍ୟର ପ୍ରମାଣ;

(b) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଡକାଇବା ଏବଂ ତାଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିକୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କରିବା ଏବଂ ଶପଥ ଦେଇ ତାଙ୍କର ଯାଞ୍ଚ କରିବା;

(c) ଦସ୍ତାବିଜ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାର ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଆବିଷ୍କାର; ଏବଂ

(d) ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ଯାଞ୍ଚ ପାଇଁ ଆୟୋଗ ଜାରି କରିବା ।

ଏପରି କୌଣସି ସତ୍ୟପାଠ ମାମଲାରେ, ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ନିଯୁକ୍ତ ଜଣେ ଅଧିକାରୀ, ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କୁ ଶପଥ ପାଠ କରାଇପାରିବେ ।

(4) ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ କୌଣସି ନିୟମର ସାପେକ୍ଷରେ, ଏପରି କୌଣସି ଆବେଦନର ଶୁଣାଣି ହେବ ଏବଂ ଯେତେ ସତ୍ଵର ସହ ସମ୍ଭବ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପରିସମାପ୍ତ କରାଯିବ । ଏପରି ଆବେଦନରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଆଦେଶ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଏବଂ ନିର୍ଣ୍ଣାୟକ ହେବ ଏବଂ କୌଣସି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏହାକୁ ପ୍ରଶ୍ନ କରାଯିବ ନାହିଁ ।"

ଉପରୋକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ସାମ୍ବିଧାନିକ ବୈଧତାକୁ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଥିବା ମୌଳିକ ଆଧାର; (a) ଧାରା। 144-T ଅନୁଯାୟୀ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅପିଲ କିମ୍ବା ସଂଶୋଧନ ମାଧ୍ୟମରେ କୌଣସି ସଂଶୋଧନକାରୀ ପ୍ରଣାଳୀ ନାହିଁ ଏବଂ (b) ଏହା ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 14ର ଉଲ୍ଲଂଘନ କରେ ।

ଏହି ଅଧିନିୟମର ଯୋଜନାର ଅନୁଧ୍ୟାନରୁ ଜଣାପଡେ ଯେ, ବଡ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ ସହ ଜଡ଼ିତ ନିର୍ବାଚନ ବିବାଦଗୁଡ଼ିକର ବିଚାର ପାଇଁ ଏକ ପୃଥକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରଦାନ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଧାରା 144-T ପ୍ରଣୟନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ଧାରା କେବଳ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମିତିର ନିର୍ବାଚନ ବିବାଦର ନ୍ୟାୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପାଇଁ ସୀମିତ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରେ ଏବଂ ଅଧିନିୟମର ଅଧ୍ୟାୟ XI A ଦ୍ୱାରା ହାସଲ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସହିତ ଏକ ସ୍ପଷ୍ଟ ସମ୍ପର୍କ ରହିଛି । ଆମ ମତରେ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରୀତା କିମ୍ବା ଅଯୌକ୍ତିକତାର କୁପ୍ରଭାବ ଦ୍ୱାରା ପୀଡ଼ିତ ନୁହେଁ ।

ଚପଡ଼ଗାଓଁ ବିବିଧ କାର୍ଯ୍ୟକରୀ ସେବା ସହକାରୀ ସୋସାଇଟି ଲିମିଟେଡ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ଅହମ୍ମଦନଗର ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ, (1989) Mh. L.J. 872ରେ ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଏକ ଖଣ୍ଡପୀଠ ଏହି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 144-Tର ସାମ୍ବିଧାନିକ ବୈଧତାକୁ ବିଚାର କରିଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ଉଠାଯାଇଥିବା ସଠିକ ଯୁକ୍ତି ମଧ୍ୟ ସେହି ମାମଲାରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଉଠାଯାଇଥିଲା । ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଧରି ବିଚାର କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଖଣ୍ଡପୀଠ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛନ୍ତି ଯେ, ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ର ଏବଂ ଅଞ୍ଚଳ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଏବଂ ପୃଥକ ଅଟେ ଏବଂ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଏବଂ ପୃଥକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ତୁଳନାତ୍ମକ ଅଧ୍ୟୟନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦ୍ୱାରା ଅଟେ । ଅଧିନିୟମର ଧାରା 144-Tକୁ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 14ର ଉଲ୍ଲଂଘନକାରୀ ଭାବରେ ରଦ୍ଦ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏହା ମଧ୍ୟ ମତ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ, କରାଯାଇଥିବା ବର୍ଗୀକରଣ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଥିଲା ଏବଂ ଅଧିନିୟମର ଅଧ୍ୟାୟ-XI A ଦ୍ୱାରା ହାସଲ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସହିତ ଏହାର ଏକ ସ୍ପଷ୍ଟ ସମ୍ପର୍କ ଥିଲା, ଯଥା, ନିର୍ବାଚନଟି ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ପରିଚାଳିତ ହେବ ।

ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା *ଚପଡ଼ଗାଓଁ ବିବିଧ କାର୍ଯ୍ୟକରୀ ସେବା ସହକାରୀ ସୋସାଇଟି ଲିମିଟେଡ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ* (ପୂର୍ବୋକ୍ତ)ରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଯୁକ୍ତି ସଠିକ ଅଟେ ଏବଂ ଆମକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରେ । ଖଣ୍ଡପୀଠର ସେହି ରାୟ ଉପରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ମାମଲାରେ ଭରସା କରିଛନ୍ତି । ଆମେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ଆଭିମୁଖ୍ୟରେ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 144-Tର ସାମ୍ବିଧାନିକ ବୈଧତାରେ ଆପତ୍ତିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିବା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଆକ୍ଷେପିତ ରାୟରେ କୌଣସି ତ୍ରୁଟି ମିଳି ନାହିଁ ।

ତେଣୁ ଏହି ଅପିଲଗୁଡ଼ିକର କୌଣସି ଯୋଗ୍ୟତା ନାହିଁ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଖାରଜ କରାଯାଉଛି । କୌଣସି ଖର୍ଚ୍ଚ ନାହିଁ ।

ଆର୍.ପି. ଅପିଲ ଖାରଜ ହୋଇଛି ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଅନୁବାଦକ

ଆଦିତ୍ୟ ପ୍ରସାଦ ମିଶ୍ର

ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।